

MART, 2018

BILTEN

Republika Srbija
Ministarstvo poljoprivrede i
zaštite životne sredine

Poljoprivredne
stručne
službe
Srbije

Институт за
примену науке
у пољопривреди

Broj 3.

Dobra poljoprivredna praksa

Šta je alternativna rodnost
voćaka i kako je otkloniti?

Značaj vođenja Knjige polja

Ishrana priplodnih ovaca,
šilježadi i dvizadi

Poljoprivrednici, gazdinstva i
potencijalne greške

Cene voća i povrća na
zelenim i kvantaškim
pijacama u Srbiji

Cene žive stoke na
stočnim pijacama u Srbiji

Cene žitarica i stočne
hrane u Srbiji

Objavite ponudu svojih
poljoprivrednih proizvoda

Tehnički urednik
Valentina Aleksić, dipl.ing.
melioracija zemljišta i voda

IZDAVAČ:

POLJOPRIVREDNA
STRUČNA I
SAVETODAVNA SLUŽBA
“POLJOSERVIS” D.O.O.
KNJAŽEVAC

Knjaza Miloša 75
19350 Knjaževac

tel.019/730-888

E-mail: poljoservis@yahoo.com

S a d r Ź a j

Naslovi /autori	Strana
1. Dobra poljoprivredna praksa - Valentina Aleksić	1-8
2. Šta je alternativna rodnost voćaka i kako je otkloniti? - Sanja Čokojević	8-10
3. Značaj vođenja Knjige polja - Srđan Cvetković	10-11
4. Ishrana priplodnih ovaca, šilježadi i dvizadi - Neđeljko Pipović	11-14
5. Poljoprivrednici, gazdinstva i potencijalne greške – Dragan Kolčić	15
6. Agroponuda / STIPS	16-23

Tiraž: 150 primeraka

Dobra poljoprivredna praksa

GlobalGAP je sistem menadžmenta u poljoprivredi i primarnoj proizvodnji hrane i ključna je referenca za dobru poljoprivrednu praksu na globalnom tržištu, prateći zahteve potrošača u poljoprivrednoj proizvodnji. Cilj GlobalGAP-a je jačanje poverenja kod kupaca sa aspekta kvaliteta i zdravstvene ispravnosti poljoprivrednih i drugih primarnih proizvoda kao i smanjenja negativnih uticaja na životnu sredinu dosadašnjim načinom poljoprivredne proizvodnje, sigurnosti zaposlenih u poljoprivrednoj proizvodnji i uzgoja životinja.

GLOBALGAP je međunarodni komercijalni standard. Obuhvata proizvodnju primarnih poljoprivrednih proizvoda i aktivnosti nakon berbe. Ovaj standard je zamišljen da pruži garanciju maloprodaji i potrošačima, kao i tome da su preduzete sve mere i kontrole da bi proizvod bio bezbedan po zdravlje potrošača.

GLOBALGAP obuhvata sisteme sertifikacije voća, povrća, cveća i ukrasnih biljaka, ribarstva, stočarske proizvodnje i integrisane poljoprivredne proizvodnje, koji se primenjuju u više od 45 zemalja u svetu.

G.A.P. (Good Agricultural Practices) - Dobra poljoprivredna praksa je koncept koji podrazumeva primenu određenih postupaka u procesu poljoprivredne proizvodnje, i u suštini predstavlja integraciju dobro postavljenog procesa rada i dobro postavljene kontrole, koji ostvaruju ciljeve održive poljoprivrede. Koncept dobre poljoprivredne prakse se zasniva na primeni dosadašnjih iskustava vezanih za korišćenje prirodnih resursa na održivi način. Cilj je proizvodnja bezbedne i zdrave hrane i drugih poljoprivrednih proizvoda, uz istovremeno ostvarenje ekonomske vrednosti, društvene stabilnosti i zaštite životne sredine. Ključne reči koje se vezuju za dobru poljoprivrednu praksu su: znanje, razumevanje, planiranje, merenje, kontrola i upravljanje.

Dobra poljoprivredna praksa podrazumeva postojanje jasne i razumljive upravljačke strategije i sposobnost prilagodljivosti u slučaju promena okolnosti. Uspeh zavisi od razvoja stručnosti i sposobnosti, kontinuiranog praćenja i analize rezultata, i primene preporuka stručnjaka.

Koristi od primene dobre poljoprivredne prakse

Koristi od primene dobre poljoprivredne prakse nemaju i ne treba da imaju samo poljoprivredni proizvođači. Korist treba da imaju: poljoprivredni proizvođači, koji će ostvariti dodatnu vrednost i bolji pristup tržištu; potrošači, koji će dobiti kvalitetniju i zdravstveno-bezbednu hranu proizvedenu na održivi način; privreda, jer se putem kvalitetnijih proizvoda stvara veći profit, i čovečanstvo koje će uživati u boljoj životnoj sredini. Na taj način dobra poljoprivredna praksa postaje nešto što donosi korist svim članovima zajednice, pa bi i interes zajednice za njenu primenu morao biti adekvatan. U tom cilju treba različitim merama jačati svest svih učesnika o potrebi održivog razvoja i doprinosu koji u njegovom dostizanju može da ima dobra poljoprivredna praksa.

Principi dobre poljoprivredne prakse

Poljoprivrednom sektoru, kakav je on danas, nedostaje unificirani okvir kao smernica za nacionalnu i internacionalnu akciju, koja će dovesti do razvoja održivih sistema proizvodnje. Zbog toga su definisani Principi dobre poljoprivredne prakse, koji predstavljaju osnovu sa detaljnijim uputstvima za svaki individualni proizvodni sistem, u okviru specifičnog agroekosistema.

Osnovni principi dobre poljoprivredne prakse obuhvataju neophodne resurse za proizvodnju, metode i prakse svrstane u 11 elemenata, a to su: zemljište, voda, biljna proizvodnja, zaštita bilja, stočarska proizvodnja, zdravlje životinja, dobrobit životinja, žetva, prerada na farmi i skladištenje, upravljanje energijom i otpadom, dobrobit, zdravlje i sigurnost ljudi, i netaknuta priroda i predeo.

Zemljište

Fizička i hemijska struktura i biološka aktivnost zemljišta određuju njegovu plodnost i značajne su za održanje zemljišne produktivnosti. Održavanje i povećanje plodnosti zemljišta se, između ostalog, postiže minimiziranjem gubitka zemljišnih čestica i hranljivih materija putem erozije, oticanja i njihove infiltracije u podzemne vode. Takvi gubici predstavljaju neefikasno i neodrživo upravljanje zemljištem kao prirodnim resursom. Održiva poljoprivredna proizvodnja teži povećanju biološke aktivnosti zemljišta i zaštiti okolne flore i faune. Dobra poljoprivredna praksa u pogledu upravljanja zemljištem podrazumeva:

- Upravljanje proizvodnjom u skladu sa potencijalom zemljišta, uz vođenje evidencije o inputima i autputima svake organizacione jedinice;
- Održavanje i poboljšanje organske materije u zemljištu, primenom odgovarajućeg plodoređa i racionalne mehaničke obrade zemljišta;
- Održavanje biljnog pokrivača, radi smanjenja štetnog dejstva erozije;
- Primenu agrohemikalija i organskih i neorganskih đubriva u adekvatnim količinama, rokovima

i metodama koje odgovaraju agrotehničkim zahtevima i zahtevima obezbeđenja ljudskog zdravlja i zdrave životne sredine.

Voda

Poljoprivreda ima veliku ulogu i odgovornost u upravljanju vodnim resursima. Jedan od kriterijuma dobre poljoprivredne prakse je i pažljivo upravljanje i efikasna upotreba kako vode za navodnjavanje, tako i padavina za snabdevanje biljaka vodom, i podmirenje potreba stočarske proizvodnje. To podrazumeva maksimiziranje infiltracije padavina na poljoprivrednom zemljištu i održavanje povoljne strukture zemljišta, da bi se izbeglo oticanje. Efikasne metode navodnjavanja smanjuju gubitke tokom snabdevanja i distribucije vode, prilagođavajući količine i vreme primene zahtevima biljke. Dobra poljoprivredna praksa u upravljanju vodom u poljoprivredi obuhvata:

- Maksimiziranje infiltracije vode;
- Pravilnu upotrebu podzemnih i površinskih voda, sprečavanje isušivanja zemljišta, poboljšanje strukture zemljišta i sadržaja organske materije;
- Upotrebu inputa, koji uključuju i otpad i reciklirane proizvode organskog, neorganskog i sintetičkog sastava, na način koji izbegava zagađenje vodnih resursa;
- Usvajanje tehnike kontrole useva, količine vode u zemljištu, vremena i količine navodnjavanja i sprečavanje zaslanjivanja zemljišta, održavanjem povoljnog vodnog režima zemljišta i prečišćavanjem vode, ukoliko je to potrebno;
- Poboljšanje ciklusa kretanja vode, obezbeđenjem trajnog pokrivača, tj. vegetacije ili održavanjem ili obnavljanjem vlažnosti zemljišta;
- Održavanje vodopropusnih slojeva, kako bi se sprečilo prekomerno zadržavanje vode;
- Obezbeđenje adekvatnih, sigurnih i čistih vodnih punktova za napajanje stoke.

Biljna proizvodnja

U okviru biljne proizvodnje se, na osnovu potreba potrošača i tržišta, gaje različite vrste i sorte useva. Način gajenja zavisi od raspoloživih inputa, mesta useva u plodoredu, kontrole štetočina i bolesti. S obzirom da se žetvom iz zemljišta iznose hranljive materije, one moraju biti nadoknađene kako bi se obezbedila dugotrajna produktivnost. Dobra poljoprivredna praksa u biljnoj proizvodnji obuhvata:

- Adekvatan izbor vrsta i sorti u pogledu vremena sejanja, odnosno sadnje, produktivnosti, kvaliteta, otpornosti na bolesti, prilagodljivosti zemljišnim i klimatskim uslovima, reakcije na đubriva i agrohemijske, ali svakako i zahteva tržišta;
- Utvrđivanje optimalnog odnosa između grupa useva radi racionalnog korišćenja radne snage i opreme, i maksimiziranja bioloških koristi od uništavanja korova i sprečavanja bolesti, bilo mehaničkim ili hemijskim sredstvima;

- Uključivanje leguminoza u plodored, kako bi se obezbedile potrebne količine azota u zemljištu;
- Upotreba umerenih količina organskih i neorganskih đubriva, primenom odgovarajućih metoda i opreme, u optimalnim intervalima, kako bi se nadoknadio gubitak hranljivih materija, koji je nastao tokom proizvodnje ili žetvom;
- Upotreba žetvenih i drugih organskih ostataka, za održanje stabilnosti hranljivih materija u zemljištu;
- Uključivanje i površina za ispašu u plodored i korišćenje nusproizvoda stočarske proizvodnje za poboljšanje plodnosti zemljišta;
- Rotacija stada na pašnjacima, radi prirodnog obnavljanja istih;
- Obavljanje operacija sa opremom i mehanizacijom u skladu sa pravilima i standardima bezbednosti.

Zaštita bilja

Održavanje zdravlja biljaka je važno za uspešnu poljoprivrednu proizvodnju. To zahteva dugoročnu strategiju, koja podrazumeva plodored, upotrebu sorti rezistentnih na bolesti i štetočine, ali i određenu, poželjno je minimalnu, upotrebu hemikalija za sprečavanje bolesti, korova i štetočina. Sve mere za zaštitu bilja, a pogotovo one koje podrazumevaju upotrebu supstanci koje štete ljudskom zdravlju ili životnoj sredini, moraju se sprovesti stručno i sa odgovarajućom opremom. Dobra poljoprivredna praksa u oblasti zaštite bilja obuhvata:

- Upotrebu vrsta i sorti otpornih na bolesti i štetočine;
- Primena plodoreda i tehnologija proizvodnje koje maksimalizuju biološku prevenciju protiv bolesti i štetočina;
- Izvršavanje redovne procene balansa između štetočina, bolesti i korisnih organizama;
- Primena tehnika predviđanja (prognoze) pojave bolesti i štetočina, gde je to raspoloživo;
- Uzimanje u obzir onih intervencija (u slučaju bolesti i štetočina) i njihovih kratkoročnih i dugoročnih efekata na proizvodnju i životnu sredinu, koje će primenu agrohemijskih sredstava svesti na minimum;
- Skladištenje i upotreba agrohemijskih sredstava u skladu sa zakonskim propisima;
- Primena agrohemijskih sredstava samo od strane specijalno obučених i stručnih radnika;
- Korišćenje opreme koja odgovara bezbednosnim zahtevima i standardima;
- Vođenje precizne evidencije o upotrebi agrohemijskih sredstava.

Stočarska proizvodnja

Za uspešnu stočarsku proizvodnju neophodan je odgovarajući prostor, kvalitetna stočna hrana i voda. Vođenje evidencije o uzgoju i proizvodnji pruža sigurnost u vezi porekla svakog grla i obezbeđuje proklamovanu „dokumentovanu“ proizvodnju i u oblasti stočarstva. Pri proizvodnji stočne hrane treba izbegavati hemikalije koje mogu štetiti zdravlju životinja i putem njih ući u lanac ishrane. Pravilnim upravljanjem stajnjakom smanjuju se gubici hranljivih materija i stvaraju pozitivni efekti za životnu sredinu. Kada je u pitanju stočarska proizvodnja, dobra poljoprivredna praksa podrazumeva:

- Organizaciju proizvodnih jedinica u skladu sa prirodnim okruženjem i dobrostanjem životinja;
- Izbegavanje biološkog, hemijskog i fizičkog zagađenja pašnjaka, stočne hrane, vode i vazduha;
- Konstantno praćenje stanja grla i usklađivanje uslova držanja, hranjenja i snabdevanja vodom;
- Izbor, projektovanje, izgradnju, upotrebu i održavanje objekata i opreme tako da se maksimalno izbegnu povrede i drugi gubici;
- Sprečavanje pojave rezidua lekova i drugih hemikalija unetih kroz hranu, u stočarskim proizvodima, kako bi se onemogućilo da putem lanca ishrane ugroze ljudsko zdravlje;
- Minimiziranje upotrebe antibiotika, osim u svrhe lečenja, kada ne postoji alternativa;
- Integraciju biljne i stočarske proizvodnje, kako bi se izbegli problemi otklanjanja otpada, gubitaka hranljivih materija i emisije gasova koji doprinose efektu staklene bašte;
- Organizacija proizvodnje u skladu sa bezbednosnim pravilima i standardima;
- Vođenje evidencije o svim parametrima proizvodnje (uzgoju, gubicima, ishrani, prodaji grla i sl.).

Zdravlje životinja

Uspešna stočarska proizvodnja zahteva dobro zdravlje životinja, koje se održava pravilnom organizacijom i smeštajem stoke, preventivnim tretmanima, kao što je vakcinacija, redovnom kontrolom zdravlja grla, lečenjem i postupanjem u skladu sa savetima veterinarara. Dobra poljoprivredna praksa u oblasti zdravlja životinja obuhvata:

- Minimiziranje rizika od infekcija i bolesti, putem pravilne ishrane, ispaše i uslova držanja;
- Održavanje stoke, smeštajnih objekata i objekata za stočnu hranu, čistim;
- Poveravanje brige o stoci obučenom osoblju;
- Postupanje u skladu sa savetima veterinarara, kako bi se izbegli zdravstveni problemi kod stoke;
- Čišćenje i dezinfekciju smeštajnih objekata, kako bi se održali higijenski standardi;
- Adekvatno zbrinjavanje povređenih i bolesnih grla, u skladu sa preporukama veterinarara;
- Kupovinu, skladištenje i upotrebu jedino odobrenih veterinarskih proizvoda i to u skladu sa pravilima i uputstvima;
- Vođenje precizne evidencije o svim bolestima, tretmanima i mortalitetu stoke.

Dobrobit životinja

Domaće životinje su osjetljiva bića, tako da se mora uzeti u obzir njihova dobrobit. Pod tim se podrazumeva: zadovoljenje potreba za hranom, vodom, komforom, ne nanošenje bola, sprečavanje nastajanja povreda, bolesti, straha i stresa, i mogućnost ispoljavanja normalnog ponašanja. Kada je dobrobit životinja u pitanju, dobra poljoprivredna praksa podrazumeva:

- Snabdevanje stoke odgovarajućom stočnom hranom i čistom vodom u svako doba;
- Izbegavanje neterapeutskih i radikalnih zahvata, kao što su: sečenje repova, žigosanje itd.;
- Minimalan transport žive stoke i izlaganje na stočnim pijacama;
- Pažljivo postupanje sa životinjama i izbegavanje korišćenja instrumenata, kao što su npr. električne makaze;
- Držanje životinja u odgovarajućim socijalnim grupama. Izbegavanje izolacije, izuzev u slučajevima povreda i bolesti;
- Obezbeđenje minimalno potrebnog prostora za smeštaj po grlu stoke i poštovanje maksimalno dozvoljenog broja grla po jedinici površine.

Žetva, prerada na farmi i skladištenje

Poznato je da kvalitet proizvoda u velikoj meri zavisi, između ostalog, i od žetve, skladištenja i prerade poljoprivrednih proizvoda na farmi. Žetva se ne sme obavljati do isteka određenog perioda od primene hemikalija (tzv. karenca). Da bi se kvalitet proizvoda očuvao, proizvode treba skladištiti u odgovarajućim uslovima temperature i vlažnost. Dobra poljoprivredna praksa u ovoj oblasti podrazumeva:

- Žetvu poljoprivrednih proizvoda u skladu sa agrotehničkim rokovima i rokovima primene agrohemikalija;
- Čistu i bezbednu manipulaciju poljoprivrednim proizvodima prilikom prerade na farmi. Korišćenje preporučenih deterdženata i čiste vode za pranje;
- Skladištenje poljoprivrednih proizvoda u odgovarajućim higijenskim uslovima;
- Pakovanje poljoprivrednih proizvoda za transport u čistu ambalažu;
- Korišćenje metoda - u periodu pred klanje i tokom klanja - koje su humane, prilagođene svakoj vrsti životinja, sa pažnjom i kontrolom, primenom adekvatne opreme od strane obučениh radnika;
- Vođenje precizne evidencije o žetvi, skladištenju i preradi poljoprivrednih proizvoda na gazdinstvu.

Upravljanje energijom i otpadom

Cilj je da se sve operacije u poljoprivrednoj proizvodnji izvedu na vreme, bez gubitaka ljudskog rada, efikasno i uz najmanju moguću upotrebu energije. Kao rezultat poljoprivredne proizvodnje

nastaju i nus-proizvodi, od kojih su neki potencijalni zagađivači zemljišta, vode i vazduha. Njihovu proizvodnju treba minimizirati, dok ostali predstavljaju resurse koji se mogu reciklirati. Dobra poljoprivredna praksa u ovoj oblasti podrazumeva:

- Postojanje utvrđenih inputa i outputa za hranljive materije, energiju i agrohemijske, kako bi se osigurala efikasna upotreba i bezbedno odlaganje;
- Usvajanje praksi koje čuvaju energiju - što se postiže odgovarajućim projektovanjem građevinskih objekata, adekvatnim izborom sredstava mehanizacije i načina njihove upotrebe i održavanja;
- Istraživanje mogućnosti korišćenja alternativnih izvora energije i usvajanje njihove primene, gde je to moguće;
- Reciklažu organskog otpada i neorganskih materija;
- Minimiziranje neupotrebljivog otpada i njegovo otklanjanje;
- Bezbedno skladištenje đubriva i agrohemijske, u skladu sa propisima;
- Utvrđivanje procedure u slučaju nesreća, kako bi se smanjio rizik od zagađenja;
- Vođenje precizne evidencije o upotrebi energije, skladištenju i uklanjanju otpada.

Dobrobit, zdravlje i sigurnost ljudi

Kao što je već naglašeno, da bi bila održiva poljoprivredna proizvodnja u savremenim uslovima mora biti i ekonomski isplativa. Dobrobit farmera, njihovih zaposlenih radnika i celokupne društvene zajednice u velikoj meri zavisi upravo od ekonomskog blagostanja. Na taj način dobrobit ljudi zavisi od mogućnosti da poljoprivreda bude profitabilna. Ništa manje značajna, naravno, nisu ni pitanja zdravlja i sigurnosti svih onih koji su, direktno ili indirektno, uključeni u poljoprivrednu proizvodnju. Dobra poljoprivredna praksa u ovom segmentu podrazumeva:

- Usmerenje poljoprivredne proizvodnje ka uspostavljanju ravnoteže između ekonomskih, ekoloških i društvenih ciljeva;
- Odgovarajući prihod i prehrambenu sigurnost poljoprivrednom domaćinstvu;
- Bezbedne uslove rada, sa prihvatljivim radnim vremenom;
- Obučavanje radnika u pogledu efikasne i bezbedne upotrebe alata i mašina;
- Razumne plate, bez eksploatacije radnika, pogotovo žena i dece;
- Nabavku sirovina i usluga u okviru lokalne zajednice, ukoliko je to moguće.

Netaknuta priroda i predeo

Širenje intenzivne poljoprivredne proizvodnje povećava zabrinutost društva u pogledu odumiranja nekih vrsta biljaka i životinja, usled gubitka staništa. Izazov i cilj je očuvati ta staništa i biodiverzitet, uz istovremenu, ekonomski opravdanu, poljoprivrednu proizvodnju. Dobra poljoprivredna praksa podrazumeva:

- Očuvanje prirodnih staništa i predela u okviru farme;

- Gajenje što većeg broja useva na farmi;
- Minimiziranje negativnih uticaja radnih operacija kao što su obrada, primena hemikalija i dr. na prirodu;
- Održavanje granica poljoprivrednog zemljišta, tako da se odstrani korov, a da se razvija korisna flora i fauna;
- Upravljanje vodnim resursima na način koji održava biološku raznovrsnost i sprečava zagađenja;
- Posmatranje i kontrolu onih vrsta biljaka i životinja koje predstavljaju dokaz uticaja dobre poljoprivredne prakse na životnu sredinu.

Valentina Aleksić, dipl. ing. melioracija zemljišta i voda

Šta je alternativna rodnost voćaka i kako je otkloniti?

Nerodnost kod voćaka može biti prouzrokovana biološkim ili ekološkim činiocima:

1. Biološka nerodnost može biti:

- a) mladalačka nerodnost usled stadijske mladosti
- b) mladalačka nerodnost usled mladog uzrasta

2. Ekološka nerodnost može biti:

- a) nerodnost izazvana bujnošću ili iznurenošću
- b) alternativna nerodnost
- c) nerodnost usled zasenjenosti krune i nedostatka mineralnih materija (hrane)

Alternativna ili naizmjenična rodnost voćaka može nas zadesiti iz više razloga. Neki od njih su recimo: osobenost pojedinih voćnih vrsta da jedne godine obilno rode a naredne slabo ili uopšte ne rode (tj sklonost sorte ka alternativnom rađanju); pojava niskih temperatura i poznih prolećnih mrazeva u fenofazi cvetanja ; teška, vlažna i hladna zemljišta su na prvom mestu po uticaju na neplodnost voćaka- naročito karakteristično za podzolasta zemljišta; jedan od uzroka nerodnosti voćaka je i preduboka sadnja (ako je voćka na sejancu posađena pet santimetara dublje nego što je bila u rastilu, a na vegetativnim podlogama 10 santimetara dublje, može se očekivati nerodno stablo; rešenja su u presađivanju mladih voćaka na normalnu dubinu, ili u otkopavanju starih pet santimetata oko debla); usled jačeg napada štetočina i bolesti; nedovoljna obezbeđenost vodom u sušnim reonima i nedovoljna ishrana mogu smanjiti vegetativni prirast, a time i količinu roda u narednoj godini. Sklonost ka alternativnom rađanju izraženija je kod rodni sort i kod sorti kasnije epohe sazrevanja kao i kod starijih zasada.

Otklanjanje alternativne rodnosti moguće je redovnom primenom agrotehničkih, pomotehničkih i fitotehničkih mera tj: redovnim orezivanjem, đubrenjem, redovnom obradom zemljišta uz navodnjavanje, redovnom zaštitom od bolesti i štetočina, proređivanjem cvetova ili mladih plodova.

Rezidba voćaka kao mera ima veliki uticaj na smanjivanje alternativne rodnosti jer se njom reguliše porast i redovno rađanje voćke. Preporučuje se obavljanje jače rezidbe u rodnoj godini, a slabije u nerodnoj. Šta postizemo ovakvom rezidbom? U rodnoj godini jačom rezidbom dovodimo broj rodnih grančica na dovoljan čime se sprečava suviše iscrpljivanje voćaka usled preobilnog cvetanja, zametanja plodova i razvića, a ostavlja se dovoljna količina hranjivih materija za normalan prirast i obrazovanje optimalnog broja cvetnih pupoljaka za rod u narednoj godini. U godini slabijeg cvetanja i zametanja prilikom rezidbe ostaviti sve rodne grane, a sa bujnih rodnih grana ukloniti jake letoraste i time poboljšati zametanje i opterećenje rodnom.

Alternativna rodnost je najčešće izražena kod jabuke i kruške. Jabuka je puno proučavana voćna vrsta, kada se radi o alternativnoj rodnosti i istraživanja su pokazala da je smanjeno formiranje cvetnih pupoljaka uzrokovano hormonima koji su proizvedeni u semenu, posebno je reč o giberelinu (ako upoređujemo komercijalne sorte jabuka, tada sorte Gala, Jonagold, Idared i Granny Smith imaju nizak stepen alternacije, tj. blago su joj skloni, Delicious grupa je umereno sklona alternaciji, Golden Delicious pokazuje jaku osetljivost, dok je Fuji izrazito sklon alternaciji.) Što se krušaka tiče, na primer, neke sorte poput Boskove bočice, mogu imati dve uzastopne nerodne godine, posebno nakon jačeg orezivanja. Ostale voćne vrste, naročito breskve, imaju fiziološku sposobnost da daju obilan rod svake godine. Breskva ima na zimsku hladnoću puno osetljivije cvetne pupoljke u odnosu na jabuku. Ranije cveta, tako da kod nje može doći do ozbiljnijeg oštećenja pupoljka usled lošijih vremenskih prilika, ali ona za sledeću godinu zameće dovoljan broj pupoljka i ne ulazi u alternaciju, osim ako bi se dogodilo da zima bude ekstra hladna, pa izmrzne i deo skeletnih grana te je potreban duži vremenski period da bi se biljka oporavila. Dakle, na rodnost breskve utiču samo spoljni činioci tokom zime i u tekućoj vegetaciji. Preterana bujnost nastaje ako se dodaje previše azotnih đubriva. Ako ne postoje i drugi uzroci nerodnosti, ovo se može otkloniti ili smanjiti prstenovanjem debla ispod početnih i ramenih grana pri osnovi.

Parenjem kore debla i ramenih grana u aprilu postiže se sekundarno debljenje i povećava rodost jabuka. Savijanje grana u vodoravan ili kos položaj takođe se povećava rodost voćaka. Treba istaći da iznurenost stabala nastaje zbog preterane rodosti i oštećenja bolestima, štetočinama, zimskim mrazovima, letnjom sušom i drugim nepogodama.

Kao najefikasnija mera suzbijanja alternativne rodosti je proređivanje cvetova i mladih plodova jer se tada povećava krupnoća plodova, poboljšava koloracija, olakšava zaštita i sprečava preterano iscrpljivanje stabla čime se obezbeđuje obrazovanje cvetnih pupoljaka za narednu godinu.

Sanja Čokojević, dipl. inž. voćarstva i vinogradarstva

Značaj vođenja Knjige polja

Knjiga polja je jednostavan ali značajan dokument koji omogućava poljoprivrednicima da analiziraju aktivnosti i sagledaju ostvarenu proizvodnju po parcelama. Ona omogućava jednostavan unos i analizu podataka o svim agrotehničkim merama, utrošenim sredstvima i ostvarenim prihodima u višegodišnjem periodu. Takođe, omogućuje sledljivost svih faza u toku proizvodnje hrane neophodna je da bi se izbegle moguće neželjene posledice. Ovakav pristup podrazumeva kontinuiranu kontrolu, a jedan od koraka ka tom cilju je vođenje evidencije tokom proizvodnog procesa. Preporuka je da se podaci unose odmah posle primene agrotehničke mere, a ukoliko za pojedine mere nema osnovne rubrike, one se upisuju u „napomene“, za svaku parcelu posebno. Vođenje knjige polja omogućava upoređivanje iskustava različitih poljoprivrednika i sveobuhvatno analiziranje gajenja isih useva na različitim gazdinstvima.

Strogi standardi u oblasti primarne poljoprivredne proizvodnje koji nas čekaju u narednom periodu baziraće se na praćenju onih segmenata koji direktno ugrožavaju zdravlje krajnjih korisnika. To se pre svega odnosi na nekontrolisano korišćenje hemijskih preparata što može izazvati pojavu brojnih oboljenja kod ljudi. U skoroj budućnosti, proizvodi koji ne budu posedovali adekvatnu dokumentaciju koristiće se samo za ličnu upotrebu a gazdinstva koja ne budu vodila evidenciju verovatno će biti isključena iz subvencionisane proizvodnje. Ovakve standarde proizvođači ne treba da dožive kao pretnju već kao mogućnost da ostvare pogodnosti kao što je proširenje tržišta. Korišćenjem i elektronskih knjiga polja kontrola različitih hemijskih supstranci biće omogućena

velikom broju gazdinstava što će dovesti do lakšeg ispunjenja standarda kvaliteta propisanih u zemljama izvoza.

Vođenje knjiga polja veoma je značajno jer nam daje podatke o načinu i vremenu obrade zemljišta, o primenjenim agrotehničkim merama, odnosno o vremenu, vrsti i količini primenjenih sredstava za zaštitu bilja, organskih i mineralnih đubriva, sortimentu, navodnjavanju, predusevu itd. Vođenjem knjiga polja poljoprivrednici rade pravu stvar, kako za sebe, tako i za društvo u celini, a to je tek početak i uvod u detaljnije vođenje evidencije na poljoprivrednom gazdinstvu po FADN metodologiji.

Srđan Cvetković,dipl.ing.poljoprivrede

Ishrana priplodnih ovaca, šilježadi i dvizadi

Poseban udeo u ishrani ili tovu šilježadi i dvizadi čine proteinska hraniva, jer od njihovog udela u ishrani zavisi i prirast. **Kvalitetna ispaša** može da posluži kao jedina ishrana ovaca u tovu. Mladi ovnići se pre tova kastriraju, kako bi bili mirniji, bolje koristili hranu i postizali veći prirast. Veoma je važno napomenuti: ukoliko je trava bujna i mlada, šilježadima se mora davati kvalitetno seno kako bi se sprečili poremećaji probavnog trakta, dijareje koja može da utiče na smanjenje prirasta i ukupnu masu grla. **Prelaz na pašu posle zimskog perioda** se mora sprovoditi postepeno i pažljivo, kako ne bi došlo do nadutosti, zbog mlade travne leguminoze (detelinskih smeša, zelenog kukuruza, sudanskih trava, stočnog kelja, stočnog kupusa). Ovo se naravno odnosi na ovce svih starosnih dobi, prelazak se mora sprovoditi polako. Prvih 10 dana početka ispaše treba ih hraniti senom ili nekom drugom kvalitetnom kabastom hranom. U proleće se ovce na ispašu puštaju ranije, ali treba sačekati da prođe rosa, ili im se prethodno daje suva kabasta hrana (seno, slama). Ishrana ovaca se sprovodi na pašnjacima na kojima se zemlja prosušila i trava je dovoljne visine. U uzrastu od 6 do 9 meseci, šilježadi predviđenoj za priplod potrebno je obezbediti kvalitetnu pašu; 4kg zelene mase po grlu, silažu 2kg(0,7kg sena) i 100-300gr koncentratne smeše. Grla ostavljena za priplod posle 9-og meseca se hrane do 16 meseci, do vremena korišćenja za prvi pripust (prvu oplodnju).

Ishrana priplodnih ovaca

Ishranu priplodnih ovaca možemo podeliti na nekoliko kategorija, tačnije perioda:

Period oplodnje – mrkanje (pripust)

Ovcama je potrebno pojačati ishranu dve do tri nedelje pred sezonu pripusta, što se može postići uvođenjem kvalitetnije ispaše, pored toga priplodnim grlima treba obezbediti i 100 do 200gr kvalitetne smeše, zajedno sa 5 do 10gr mineralne smeše. Ovim se **povećava prozivodnja jajnih ćelija**, kako bi se dobilo više jagnjadi. Ukoliko se ne raspolaže kvalitetnom ispašom, ishrana ovaca se dopunjuje sa 200 do 500gr koncentrata po ovcu na dnevnom nivou. Ovakvu ishranu priplodnih ovaca treba nastaviti posle sezone oplodnje još tri nedelje, jer su prve dve nedelje veoma važne – tada se jaja pričvršćuju za zid materice. Ovcu je takođe potrebno obezbediti dodatnu energiju (hranu) jer se time dobija broj dobijene jagnjadi. Mogu se očekivati različite reakcije na povećanu ishranu u zavisnosti od starosti ovce, telesne kondicije i godišnjeg doba; odrasle ovce bolje reaguju od mladih, ovce sa boljom telesnom kondicijom ne reaguju na poboljšanje ishrane. Takođe ukoliko je ovca predebela, ovulacije neće biti, te se mora uvesti “dijeta” dok ne dođu na zadovoljavajuću težinu. Svakako je najisplativije ishranu priplodnih ovaca sprovoditi na kvalitetnim pašnjacima u prolećno/letnjem periodu gde je veliki broj različitih trava, ali se mora mora uvrstiti koncentrovana prihrana (ječam, ovas, suncokretova i sojina sačma, kukuruz). Vreme trajanja dnevne ispaše treba da bude oko **4-5 sati dnevno, uz dodatak 300-400gr smeše po ovcu**.

Period bremenitosti – sjagnjenosti

U odnosu na period oplodnje u prva tri meseca bi trebalo **povećati smešu koncentrata od 200 do 300gr** uz mineralne i naravno dobru pašu. Tokom 4-6 meseci nakon oplodnje ovce nemaju veće potrebe za hranom. Bilo bi poželjno da bar trećina hrane bude lucerka. U ovom periodu se za ishranu ovaca koristi obično od 1,5 do 2 kg sena i 2 do 3 kg kvalitetne silaže ili krtolastih plodova, kada je zimski period u pitanju. Ukoliko se pretera u ishrani u ranoj i srednjoj bremenitosti, može dovesti do razvoja velikih jaganjaca i teških jagnjenja. U periodu intenzivnog razvoja ploda, tačnije oko **6 nedelje pred jagnjenje**, povećava se potreba za hranom, tada se uz uobičajeni obrok (pašu) postepeno uvodi kukuruzna ili neka druga prekrupa **200-400gr sa dodatkom minerala do 25gr**. Pred jagnjenje joj se daje samo kvalitetno seno i to u smanjenoj količini. Dnevne potrebe u paši sjagnjenih ovaca se kreću od 5 do 7kg, orijentaciono. Treba uzeti u obzir da sjagnjene ovce, osim što daju određene količine mleka, “proizvode” i vunu, tako da se na osnovu toga određuje potreba u hranljivim materijama.

Ishrana ojnjenih ovaca

Potrebe ojnjenih ovaca znatno su veće od potreba sjajjenih ovaca. Nakon jagnjenja ovci se daje **topli napoj vode sa oko 200gr pšeničnih mekinja**, a sledećih par dana samo kvalitetno seno. Ovaj napoj se daje i naredna dva dana uz povećanje gramaže mekinja (300gr, 400gr) zatim se do sedmog dana uvodi koncentrovana smeša zbog laktacije. Posle 10 dana se može davati silaža uz pašu (postepenim uvođenjem), zatim oko 400gr koncentrata (600gr za ove koje nose blizance) i mineralne smeše (stočna kreda, koštano brašno, stočna so). Nakon 6 nedelja, ukoliko se sprovodila dobra ishrana ovaca, uspostavlja se ravnoteža između potreba ovce i količine unetih hranljivih materija, potrebno je sprečiti prekomerno trošenje ranije stvorenih “rezervi”. Količina koncentratnih smeša (prekrupa kukuruza, ovs, ječma, mekinje ili repini rezanci itd.) se **povećava dva puta u toku 8 nedelja nakon jagnjenja**. Ovcama više odgovaraju nežnije i niske vrste trava. U prva dva meseca kada se luči najveća količina mleka, ovce se hrane sa 4-6kg silaže (50%kukuruz + 50% leguminaze), senom (paša) oko 0,6kg i manje slame. Dnevne potrebe u paši ovaca u laktaciji mogu biti od 8 do 12kg, te im treba obezbediti površine sa najkvalitetnijom pašom.

Ishrana ovnova

Ovnove treba držati odvojeno od ovaca, najbolje ih je držati pojedinačno, u zavisnosti od potreba, tačnije čemu su namenjeni. Ovo je preporuka posebno u periodu **pripreme za sezonu pripusta**. Svakako hrana za ishranu ovnova mora biti kvalitetna, prvenstveno ukusna i lako svarljiva, zbog situacija koje smo već pomenuli (nadutost i sl.) Ovnovi se pretežno gaje zbog priploda, pored proizvodnje mesa i vune. Kod ishrane priplodnih ovnova izdvajaju se tri faze: faza mirovanja, priprema za sezonu parenja i faza pripusta (parenja)

1. **Ishrana u fazi mirovanja:** cilj ove faze je održanje ovnova u dobroj kondiciji, mišićavi, što se postiže kvalitetnom kabastom hranom tokom većeg dela godine. U proleće i leto je pašna idealan način ishrane. Ovnovima slabije kondicije, **6 do 8 nedelja pre sezone parenja** se pojačava hrana, koja pored pašne treba da sadrži 0,5- 1kg smeše koncentrata sa ovsem i ječmom, kao i proteinska hraniva. Ovnovi ne smeju biti gojazni, jer to direktno utiče na polnu aktivnost, pokretljivost i proizvodnju semena.
2. **Ishrana u fazi pripreme za sezonu parenja:** cilj ove faze je popravljjanje kondicije, proizvodnja semena i dobijanje na vitalnosti spermatozoida. Priprema ovnova za parenje

je obično kraj leta kada je paša lošeg kvaliteta, ishrana im se dopunjuje kvalitetnim senom i koncentratom, 400 do 500gr dnevno. Period pripreme za sezonu parenja bi trebalo da **traje 2 meseca**, koliko je ovom procesu i potrebno. Bitno je napraviti odgovarajući odnos kabaste hrane i koncentrata, koji ako se poremeti može da izazove poremećaj varenja u buragui da dovede i do zdravstvenih problema, koji se mogu odraziti na plodnost ovnova.

3. **Ishrana u fazi onog glavnog, parenja(pripusta):** cilj ove faze je sasvim jasan – oplodnja ovaca, ali i očuvanje kondicije grla. Tokom ovog perioda/faze količina sena se ograničava na 1-1,5kg na dan, tokom zime se daje i silaža 4-5 kg na dan i sočni plodovi. U letnjem periodu se koristi sveža zelena hrana 10-12 kg na dan. Koncentrovane smeše mogu da se sastoje od: prekrupe ovsa 50%, prekrupe kukuruza 25%, pšeničnih mekinja 15% i sačma suncokreta 10%. Međutim bez obzira na adekvatnu ishranu, ovnovi u ovoj fazi izgube na masi. Nakon završene sezone pripusta, obroci se smanjuju, ali treba obratiti pažnju na istrošenost ovnova, te im u skladu sa tim smanjivati obroke. Posebno se gaje i neguju mladi priplodni ovnovi. Ishranu ovnova treba organizovati tako da se obezbedi priplodna kondicija tokom cele godine, a zatim i visoka produkcija vune.

Nedeljko Pipović, dipl.ing. stočarstva

Poljoprivrednici, gazdinstva i potencijalne greške

Obnova registracije ili registracija PG ne podrazumeva po automatizmu i dobijanje subvencija.

REGISTRACIJA TOKOM CELE GODINE,

OBNOVA DO 31. marta tekuće godine.

PRIJAVA STANJA DO 30. septembra tekuće godine, ukoliko ima promena na poljoprivrednom gazdinstvu.

Neophodno je podneti zahtev za subvencije.

Problem prilikom konkurisanja po pravilnicima Ministarstva poljoprivrede koji se odnose na nabavku opreme i priključne mehanizacije i podizanje višegodišnjih zasada

Problem prilikom traženja poljoprivrednog kredita od strane banke- visina kredita

Problem prilikom regresiranja osiguranja

Neusaglašeni podaci o samom PG koji se odnose na : broj članova PG, broj namenskog računa PG, broj stoke, status PG komercijalno ili nekomercijalno.

Dešava da ste nezadovoljni radom banke u kojoj poljoprivredni proizvođači imaju namenski račun. Može doći do prestanka rada banke gde poljoprivredni proizvođači imaju otvoren namenski račun. Svaku promenu namenskog računa i poslovne banke dostaviti Upravi za trezor,

kako bi se izvršile promene i na Vašem gazdinstvu.

Tumačenje propisa i potrebne dokumentacije na sopstveni način.

Uverenje o poreskom dugu je potrebno bez obzira da li ste poreski obveznik ili ne (Uredbe, Pravilnici).

Neophodno slaganje podataka na fiskalnom računu i otpremnici sa tačno navedenim i raščlanjenim osnovicom i PDV-om.

Neoverene kopije poslate dokumentacije je česta pojava da poljoprivredni proizvođači šalju Upravi za Agrarna plaćanja.

Nečuvanje dokumentacije po predviđenom roku 3-5 god.

Nečuvanje primerka poslate dokumentacije u vidu kopije ili overene kopije

Neinformisanost o rokovima za podnošenje dokumentacije je poseban problem, ako ne i najveći Nerazlikovanje institucija i nivoa vlasti koji raspisuju konkurse i Pravilnike po kojima se konkuriše Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, dokumentacija se šalje Uprava za agrarna plaćanja, Bulevar kralja Aleksandra 84 11050 Beograd.

Neuredna i nepotpuna dokumentacija prilikom konkurisanja po Pravilnicima i Konkursimaneće se uzeti u razmatranje ili će Uprva vratiti na dopunu.

Izbegavanje slanja dokumentacije poštom usled straha da nešto nije u redu sa dokumentacijom

Dokumentaciju slati isključivo PREPORUČENO SA POVRATNICOM ili POST

EKSPRESOM, kako bi imali trag da je neko na poslatu adresu primio Vašu pošiljku

Mere za prevazilaženje problema ove vrste su saradnja sa Poljoprivrednom stručnom službom Poljoservis Knjaževac, Poljoprivrednim zadrugama, Udruženjima

poljoprivrednika, Agencijama za poljoprivredu i ruralni razvoj kao i drugm subjektima u poljoprivrednom sektoru...

Dragan Kolčić, dipl.ing.agroekonomije

Poštovani Poljoprivredni Proizvođači ,

Posetite internet stranicu www.agroponuda.com a u koliko Vi želite da ponudite svoj proizvod na prodaju obratite se nama . **Poljoprivredna Stručna i Savetodavna Služba „POLJOSERVIS“ d.o.o. Knjaževac** sa sedištem u ulici Knjaza Miloša br. 75 , 19350 Knjaževac ili tel.019/730-888

Savetodavci Poljoservis-a su ovom kvartalu objavili ukupno **37** agroponude , od kojih su objavljene po sledećim oblastima :

Oblast poljoprivredne proizvodnje	Broj ponuda
Povrtarstvo	3
Ratarstvo	3
Voćarstvo	-
Stočarstvo	31
UKUPNO	37

www.stips.minpolj.rs

**Cene voća i povrća - kvantitativne pijace u Srbiji
za period 19.- 25.03.2018. godine**

Jedinica mere din/kg	Centralna Srbija			Vojvodina	
	Beograd	Kraljevo	Niš	Novi Sad	Subotica
Ranik (Ranik)	150	140		120	100
Grejfrut (Grapefruit)	100	100			150
Grašće belo-ostalo (Grapes white other)	450				
Jabuka-Ajdarod (Apples-Idared)	65				
Jabuka-Delišes zlatni (Apples-Golden Delicious)	85				
Jabuka-Greni Smil (Apples-Greny Smith)	80				
Jabuka ostalo (Apples other)	70	60		50	30
Kivi (Kiwi)	190	200		200	180
Kruška (Pear)	170				
Limun (Lemon)	120	120		150	
Mandarina (Tangerine)	130	130		150	100
Orah (Walnut)	900	800		800	750
Pomaranča (Orange)	75	70		120	90
Jedinica mere din/kg	Centralna Srbija			Vojvodina	
	Beograd	Kraljevo	Niš	Novi Sad	Subotica
Brokoli (Broccoli)	150				
Karfiol (Cauliflower)	155	150			180
Kraševac-saletni (Cucumber for salad)	110				
Krompir (Potato)	35	35			30
Kupus (Cabbage)	35	35			
Luk beli (Garlic)	350	300			400
Luk crni (Onion)	30	30			40
Paprika babura (Pepper babura)	210				
Paprika-ostala (Pepper-other)	220				
Paprika-šilja (Pepper-šilja)	210				
Paradajz (Tomato)	130				
Pasulj-beli (Beans white)	180	200			
Patlidžan (Eggplant)	160				
Praziluk (Leek)	60	60			
Spanać (Spinach)	60	60			120
Tikvice (Zucchini)	120				
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	20				40
Šargarepa (Carrot)	40	40			40

Cene voća - zelene pijače u Srbiji za period 19. – 25.03.2018. godine

Jedinka mere din/kg	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA					DOMINANTNE CENE							
	Beograd Kalenic	Beograd Skadarlija	Cacak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	MIT	Pirot	Pozarevac	Smederevo	Vranje	Zajecar	Kikinda	Novi Sad	Pancevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA	
Banana (Banana)	170	170	150	130	170	170	170	170	170	150	150	160	170	160	150	120	170	170	170	170	170	170	170
Grinja (Grapfruit)	150	120	130	130	130	130	120	150	150	150	150	150	130	200	150	150	130	130	130	130	130	130	130
Jabuka-Antaresi (Apples-Antares)	80	80	80	80	90	90	90	110	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Jabuka-Delises z.ack (Apples-Golden Delicious)	100	100	80	80	90	90	90	150	80	80	80	80	150	150	150	150	80	80	80	80	80	80	80
Jabuka-Green Smith (Apples-Graffy Smith)	100	80	80	80	90	90	90	120	80	80	80	80	150	150	150	150	90	90	90	90	90	90	90
Jabuka-ostale (Apples-other)	100	100	70	70	70	70	70	50	50	50	80	80	70	50	50	30	100	100	100	100	100	100	100
Kivi (Kiwi)	250	250	230	120	250	150	150	150	140	140	140	140	280	250	200	200	280	280	280	280	280	280	200
Kruška (Pear)	200	200	200	200	200	200	200	220	220	220	220	220	200	250	150	150	200	200	200	200	200	200	200
Ljuna (Lemon)	150	160	160	160	150	140	160	130	140	140	170	170	150	200	180	150	150	150	150	150	150	150	180
Mandarina (Tangerine)	200	160	120	120	170	170	160	140	150	160	160	160	150	150	150	150	160	160	160	160	160	160	150
Oran (Walnut)	1000	1200	1200	900	1100	1000	1000	700	800	1000	900	900	1300	800	700	700	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
Pomaranča (Orange)	150	120	120	120	120	120	120	100	120	100	120	120	120	100	100	100	120	120	120	120	120	120	100

Cene povrća - zelene pijace u Srbiji za period 19.-25.03.2018. godine

Jedinka mere div/kg	CENTRALNI SRBIJA											POJEDINA							DOKOLJINE CENE							
	Beograd Kalenic	Beograd Skadartija	Cacak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Novi Pazar	Pozarevac	Smederevo	Vranje	Zajecar	Beograd Kalenic	Beograd Kalenic	Beograd Kalenic	Beograd Kalenic	Kikinda	Novi Sad	Pancevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	CRNA GORA	VOJVODINA
Brokoli (Broccoli)	250	250	250	250	250	250	200	200	200	200	200	200	200	200	200	250	250	300	200	200	200	250	250	250	200	200
Karfi (Caulifower)	300	250	300	250	200	200	150									180	250	300	200	200	200	200	200	200	200	200
Kisela-salata (Cucumber for salad)	250	250		200	170	200	120									250						250	250			
Krompir (Potato)	80	80	40	40	50	50	50	50	45	50	50	50	50	50	45	60	70	40	50	40	50	40	45	50	50	50
Kupus (Cabbage)	50	50	30	50	50	50	40	40	40	50	40	40	40	40	40	60	50	35	40	40	40	60	50	50	40	40
Lasanji (Garlic)	700	500	500	600	500	400	350	500	500	400	500	500	500	500	420	500	500	500	400	400	400	350	500	500	500	500
Las-omi (Onion)	80	70	60	45	60	50	50	50	50	40	50	50	50	50	50	60	60	50	50	60	40	50	50	50	50	50
Paprika-bela (Pepper-bell)	300	300			350										300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Paprika-bija (Pepper-sh./lat)	300	300				300									250											
Paranjiz (Tomato)	200	180			350		200	150	150	150					200	200	200	180				200	200	200	200	200
Pasulj-beli (Beans white)	400	300	250		300		300	280	270	250	250	250	250	250	260	300	260	350	300	250	300	300	300	300	300	280
Pattizan (Eggplant)	300	300	250													300						300	300	300	300	300
Pracjak (Leek)	100	80	60		100	100	70	100	80	100	80	100	80	80		100	100	80	100	100	100	100	100	100	100	100
Spanat (Spinach)	120	100	100	60	150	100	70	80	150	100	80	100	80	80	200	220	220	100	100	140	100	100	100	100	100	100
Trnce (Zucchini)	200	200	250			200	150	200	170	150					200	200						200	200	200	200	200
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	50	50		30	20	20	30	30	30	30	30	30	30	30	40	50	50	40	30	40	50	50	30	40	40	40
Šargarepa (Carrot)	80	80	50	50	60	60	60	60	50	50	70	50	50	50	50	70	100	80	60	50	50	50	50	50	50	50

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 19. - 25.03.2018. godine

Jednaka mere dm/kg	Težina/ Rasa uzrast	Centralna Srbija												Vojvodina							Dominantna cena - Srbija					
		Beograd	Cacak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Nis	Plot	Pozarevac	Smederevo	Vranje	Zajecar	Kikinda	Novi Sad	Pancevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin							
Bljovi	>500kg							250																		
Dobice	sve težine	240	230	150	130																					
Zagrijad	sve težine	300	300	300	280	280	300	300	300	300	300				290	300	300								300	
Jarad	sve težine			200	200	230	200		240							250									200	
Jarad	350-480kg								220																	
Jarad	>480kg								240						230	230									230	
Koze	sve težine			120		150	110						140													
Krave za klanje	sve težine															140										
Krave za klanje	sve težine					140										150										
Kmrčice za klanje	>130kg		150	130	130	120										120										120
Ovce	sve težine	160	150	120	120	160	150								120	120										
Prasad	15-23kg	250	240			250	270	230	280	260	250				250	270	250									250
Prasad	<=15kg	260	250	200		260	280		280	270	270				270	280										
Telet	80-160kg					450			330	420																
Toajferici	80-120kg			160	140	160	180			150					160	160	150									160
Toajferici	>120kg	150		140	120									140	140	140										140
Šišefaci	sve težine	240				220				230																

Klasične cene žive stoke u Srbiji po okruzima za period 19. – 25.03.2018. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Grad Beograd	Braničevski	Pčinjski	Mavanski	Niški	Pirotski	Podunavski	Raški	Zajčarski	Moravski	Šumadijski	Juzno-bački	Juzno-banatski	Severno-bački	Srednje-banatski	Sremski	Dominantna cena- Srbija	
Bilna	>500kg	HF	220																	
Bilna	>500kg	SH	230		240	230	230		230	250		240				210				230
Diske	see težine	see rasa								180			150							
Jagrad	see težine	see rasa	280			290	260	280	270	300		290		290	280					
Jurac	350-400kg	see rasa		240	210						230									
Jurac	>400kg	see rasa	230					240				240	210	220	220		230			
Goat za idanje	see težine	SH	140			150		150		180	130	140	150							150
Crnača za mlije	>130kg	see rasa	140			130		125	130	125	130	130	120		130	130	120			
Ovca	see težine	see rasa	110			150			160	120			120							120
Prasad	16-25kg	see rasa	240			150	190		260	250	230		190	240	250	230				250
Telet	80-160kg	SH	340					380	350	450	430	350	440							350
Tovlenci	80-120kg	see rasa	165	150	165	140	150		150	150	130		160	150	150	135	160			150
Tovlenci	>120kg	see rasa	140			120				130	130		140			130				
Šijačad	see težine	see rasa	200									450								

Cene žitarica i stočne hrane u Srbiji za period 19.- 25.03.2018. godine

Proizvod	Jed.Mere	Mesto prodaje	Centralna Srbija										Vojvodina																	
			Deograd	Obrunovec	Čatak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Nis	Prot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pancevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin									
Kukuruz (sicunjan, prirodno sušen) čžak 50kg	Gađinsvo	Gađinsvo																				19	15.2							
Luceriza (sene u belama) bela 12-25kg	Gađinsvo	Gađinsvo																						17						
Pšenica čžak 50kg	Gađinsvo	Gađinsvo																						21	18.1					
Sojino zrno čžak 50kg	Gađinsvo	Gađinsvo																							49.5					
Stočji ječam čžak 50kg	Gađinsvo	Gađinsvo																							23.0	18.0				
Kukuruz (sicunjan, prirodno sušen) čžak 50kg	Mašiprodaja	Mašiprodaja																						19						
Luceriza (sene u belama) bela 12-25kg	Mašiprodaja	Mašiprodaja																							17	17				
Lucerizno brašno (min .59% proteina) čžak 25kg	Mašiprodaja	Mašiprodaja																								16.5				
Pšenica čžak 50kg	Mašiprodaja	Mašiprodaja																							20					
Sojina saćma (44% proteina) čžak 33kg	Mašiprodaja	Mašiprodaja																								53.5				
Stočno brašno čžak 33kg	Mašiprodaja	Mašiprodaja																												
Surovketove saćma (23% proteina) čžak 33kg	Mašiprodaja	Mašiprodaja																								17.5				
Kukuruz (sicunjan, prirodno sušen) čžak 50kg	Pijaca	Pijaca																								16.2				
Luceriza (sene u belama) bela 12-25kg	Pijaca	Pijaca																								20				
Pšenica čžak 50kg	Pijaca	Pijaca																								22	18.1			
Sojino zrno čžak 50kg	Pijaca	Pijaca																								49.5				
Stočji ječam čžak 50kg	Pijaca	Pijaca																								18				
Stočno brašno čžak 33kg	Pijaca	Pijaca																								18				
Kukuruz (sicunjan, prirodno sušen) rižuz	Silos	Silos																							18	17	18			
Pšenica čžak 50kg	Silos	Silos																									17			
Pšenica rižuz	Silos	Silos																									18	17	18	
Sojino zrno čžak 50kg	Silos	Silos																									46	45	48	0